

УДК 346.34

DOI <https://doi.org/10.32849/2663-5313/2021.1.14>**Валентин Щербина,***докт. юрид. наук, професор, заслужений юрист України,
академік**Національної академії правових наук України,
професор кафедри господарського права та господарського процесу
Київського національного університету імені Тараса Шевченка***Тетяна Боднар,***докт. юрид. наук, професор,
член-кореспондент**Національної академії правових наук України,
професор кафедри цивільного права
Київського національного університету імені Тараса Шевченка*

ДОГОВОРИ В ТОВАРИСТВІ З ОБМЕЖЕНОЮ ВІДПОВІДАЛЬНІСТЮ

У статті досліджуються договори, що укладаються (можуть укладатися) в товаристві з обмеженою відповідальністю відповідно до Закону України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю». Здійснено порівняльно-правовий аналіз норм Закону з положеннями Цивільного та Господарського кодексів України, а також Кодексу законів про працю України на предмет відповідності положень Закону приписам зазначених кодексів. Виявлено деякі суперечності, недоліки та прогалини в правовому регулюванні договірних відносин у товаристві з обмеженою відповідальністю, на цій основі сформульовано пропозиції, спрямовані на вдосконалення чинного Закону. Зокрема, більш чіткого врегулювання потребують положення частини 1 статті 7 Закону щодо нікчемності корпоративного договору, положення частини 4 статті 20 Закону щодо визначення предмета позову та частини 7 статті 22 Закону щодо розірвання договору. У Законі варто також провести більш чітке розмежування договорів, що укладаються з посадовими особами товариства.

Запропоновано залежно від їх змісту поділяти договори, що укладаються (можуть укладатися) в товаристві, на три групи: 1) договори, що опосередковують організаційно-майнові відносини в товаристві; 2) договори, що опосередковують майнові відносини в товаристві; 3) договори (контракти), що опосередковують відносини з посадовими особами товариства. Останні поділяються на цивільно-правові договори і трудові договори (контракти). Залежно від обов'язковості укладення договори в товаристві поділяються на ті, що підлягають обов'язковому укладенню, і ті, що можуть укладатися.

Проведено розмежування договорів, що укладаються в товаристві, і господарських договорів, що укладаються товариством з іншими суб'єктами господарювання, для опосередкування їхньої господарської діяльності.

Ключові слова: договір про створення товариства, корпоративний договір, договір про внесення додаткового вкладу, договір купівлі-продажу частки, договір про набуття товариством частки у власному статутному капіталі, договори й контракти з посадовими особами.

Постановка проблеми. Прийнятий 6 лютого 2018 р. Закон України «Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю» [1] (далі – Закон) установив низку новел, що стосуються порядку створення, діяльності й припинення цих товариств, а також прав та обов'язків їх учасників. Серед них – норми, що стосуються договорів, які укладаються (можуть укладатися) в товаристві з обмеженою та додатковою відповідальністю (далі – товариство). Окремі види договорів, що укладаються в господарських товариствах, досліджувалися вітчиз-

няними науковцями-представниками науки цивільного права та господарського права. Однак переважно ці дослідження стосувалися акціонерних угод (роботи В. Васильєвої, О. Вінник, Ю. Жорнокуя, О. Паплик, К. Рябової, С. Сліпченка, І. Спасибо-Фатєєвої, Т. Штим та ін.), а стосовно договорів у товариствах з обмеженою та додатковою відповідальністю за деякими винятками (роботи Л. Сіщук, Т. Пожоджук) – ґрунтувалися в основному на дослідженнях ст. 53-1 Закону України «Про господарські товариства».

Разом із тим комплексного дослідження договорів, що укладаються (можуть укладатися) в товаристві з обмеженою відповідальністю, нині не проводилося.

Актуальність теми зумовлена потребою дослідження видів договорів, що укладаються (можуть укладатися) в товариствах з обмеженою та додатковою відповідальністю, включаючи цивільно-правові договори і трудові договори (контракти) з посадовими особами товариства. У свою чергу, ця потреба викликана недосконалістю, на нашу думку, правовим регулюванням договірних відносин у господарських зазначених товариствах, що може створювати для них серйозні проблеми. Так, за даними Державної служби статистики, на 1 серпня 2020 р. в Україні (без урахування тимчасово окупованої території Автономної Республіки Крим і м. Севастополя) зареєстровано 701102 товариства з обмеженою відповідальністю і 1512 товариств з додатковою відповідальністю [2], у кожному з них укладаються передбачені чинним законодавством договори.

Мета статті полягає в з'ясуванні видів договорів, що укладаються в товаристві з обмеженою відповідальністю, виявленні проблем правового регулювання відповідних договірних відносин і розробленні пропозицій, спрямованих на їх вирішення.

Виклад основного матеріалу. Цілком логічно, що розгляд договорів, що укладаються (можуть укладатися) в товаристві, доцільно розпочати з *договору про створення товариства*. Згідно з ч. 2 ст. 10 Закону, якщо товариство створюється кількома особами, такі особи в разі необхідності визначення взаємовідносин між ними щодо створення товариства можуть укласти договір про створення товариства в письмовій формі. Отже, укладення такого договору згідно із Законом не є обов'язковим.

Разом із тим у зазначеній статті Закону нічого не говориться про можливість заснування товариства однією особою, як це передбачено, зокрема, ч. 2 ст. 9 Закону України «Про акціонерні товариства» від 17 вересня 2008 р. [3], і про те, як саме оформляється рішення про створення товариства одним засновником, що матиме одного учасника (можливість створення та існування такого товариства впливає з абз. 2 ч. 2 ст. 87 Цивільного кодексу (далі – ЦК) України [4] і ст. 37 Закону). У підпункті а) п. 3 ч. 5 ст. 17 Закону України «Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громадських формувань» від 15 травня 2003 р. [5] ідеться про «рішення єдиного учасника».

При цьому договір про створення товариства, на відміну від Закону України «Про господарські товариства» від 19 вересня 1991 р. [6] (утратив чинність у частині, що стосується товариств з обмеженою та додатковою відповідальністю на підставі Закону України від 6 лютого 2018 р. № 2275-VIII) і Закону України «Про акціонерні товариства», у Законі не називається засновницьким, хоч ч. 1 ст. 10 Закону встановлено, що створення товариства відбувається за рішенням його засновників.

Договір про створення товариства може встановлювати: а) порядок заснування товариства; б) умови здійснення спільної діяльності щодо створення товариства; в) розмір статутного капіталу та частку в статутному капіталі кожного з учасників; г) строки та порядок унесення вкладів; ґ) інші умови. Зокрема, однією з умов може бути строк дії договору, оскільки договір про створення товариства, за загальним правилом, діє до дня державної реєстрації товариства, якщо інше не встановлено договором або не впливає із суті зобов'язання.

Відносно новим видом договорів у товаристві є *корпоративний договір* – договір, за яким, згідно з ч. 1 ст. 7 Закону, учасники товариства зобов'язуються реалізовувати свої права та повноваження певним чином або утримуватися від їх реалізації. На відміну від ст. 51-1 Закону України «Про господарські товариства», положення якої досить докладно визначали зміст договору про реалізацію прав учасників (засновників) товариства з обмеженою відповідальністю, його форму, порядок укладання, межі дії, підстави та порядок визнання договору недійсним тощо, у чинному Законі корпоративному договору присвячено значно меншу за обсягом статтю, яка разом із тим містить цікаві новели, що викликають низку запитань.

Передусім, оскільки сторонами корпоративного договору можуть бути учасники товариства, які наділені правами й обов'язками, постає запитання: про реалізацію яких повноважень або утримання від їх реалізації може йтися в корпоративному договорі? Очевидно, що термін «повноваження» стосується органів товариства – загальних зборів, наглядової ради та виконавчого органу, а також посадових осіб товариства – членів наглядової ради, виконавчого органу, а також інших осіб, передбачених статутом товариства. Проте навіть якщо ці посадові особи є учасниками товариства, вони підписують корпоративний договір не як посадові особи, наділені певними повноваженнями (як правило, для здійснення владно-розпорядчих функцій), а саме як учасники товариства, що

мають певні права й обов'язки, установлені законом і статутом товариства.

Корпоративний договір може передбачати умови або порядок визначення умов, на яких учасник має право або зобов'язаний купити або продати частку в статутному капіталі (її частину), а також визначити випадки, коли таке право або обов'язок виникає (ч. 3 ст. 7 Закону). Крім того, корпоративним договором, стороною якого є учасник товариства, може бути передбачено, що переважне право такого учасника товариства на придбання частки (частини частки) іншого учасника товариства, що продається третій особі, не застосовується (ч. 8 ст. 20 Закону).

Як установлено ч. 1 ст. 7 Закону, корпоративний договір є безвідплатним і вчиняється в письмовій формі. Корпоративний договір, який не відповідає цим вимогам, є нікчемним. Постає запитання: чи варто кваліфікувати як вимоги до договору його предмет – зобов'язання щодо реалізації своїх прав і повноважень певним чином або утримання від їх реалізації? Редакція першого речення ч. 1 ст. 7 Закону чітко відповідає на це запитання не дає, хоч зміст ч. 2 ст. 7 Закону, у якій ідеться про дату укладення і строк дії договору, дає підстави для висновку, що недотримання цих умов договору не тягне за собою нікчемність договору.

Тому можна стверджувати, що в ч. 1 ст. 7 Закону йдеться лише про недотримання вимог щодо безвідплатності й письмової форми договору. Такий висновок, на нашу думку, підтверджується спеціальним застереженням щодо змісту договору, установленням положеннями ч. 4 ст. 7 Закону, відповідно до якої нікчемним є корпоративний договір, яким установлюється обов'язок учасників забезпечити голосування згідно з указівками органів управління товариства.

Разом із тим для більш чіткого врегулювання положення щодо нікчемності корпоративного договору вважаємо за доцільне викласти ч. 1 ст. 7 Закону в такій редакції:

«1. За корпоративним договором учасники товариства зобов'язуються реалізувати свої права та обов'язки певним чином або утримуватися від їх реалізації.»

Корпоративний договір є безвідплатним і вчиняється в письмовій формі. Корпоративний договір, який не відповідає цим вимогам, є нікчемним.»

Нікчемним, відповідно до ч. 6 ст. 7 Закону, є також договір, укладений стороною корпоративного договору на порушення такого корпоративного договору, якщо інша сторона за договором знала або мала знати про таке порушення. А якщо інша сторона не знала й не мала знати про порушення сто-

роною корпоративного договору його умов? Очевидно, що такий договір може бути визнаний недійсним у судовому порядку за наявності відповідних підстав.

Частиною 5 ст. 7 Закону встановлено, що зміст корпоративного договору не підлягає розкриттю і є конфіденційним, якщо інше не встановлено законом або договором. Зокрема, корпоративний договір, стороною якого є держава, територіальна громада, державне або комунальне підприємство чи юридична особа, у статутному капіталі якої 25 і більше відсотків прямо або опосередковано належить державі або територіальній громаді, оприлюднюється протягом 10 днів з моменту його укладення шляхом розміщення на сайті відповідного органу державної влади, органу місцевого самоврядування.

Розглянуті договори можна зарахувати до *договорів, що опосередковують організаційно-майнові відносини в товаристві.*

Новим видом договорів, що можуть укладатися в товаристві, є договір між товариством та учасником товариства й/або третьою особою *про внесення додаткового вкладу.* (ч. 8 ст. 18 Закону). За цим договором учасник товариства та/або третя особа зобов'язується зробити додатковий вклад у грошовій чи негрошовій формі, а товариство – збільшити розмір його частки в статутному капіталі чи прийняти до товариства з відповідною часткою в статутному капіталі.

Особливістю цього договору є те, що в разі, якщо додаткові вклади не внесені учасником товариства та/або третьою особою, з яким (якою) укладено договір про внесення додаткового вкладу, у повному обсязі та своєчасно, такий договір вважається розірваним, якщо рішенням загальних зборів учасників не затверджено розмір частки такого учасника та/або третьої особи виходячи з фактично внесеного ним додаткового вкладу (ч. 10 ст. 18 Закону).

Чинним Законом набагато повніше й чіткіше, ніж це передбачено Законом України «Про господарські товариства», урегульовано відносини, що складаються при реалізації учасником товариства переважного права на придбання частки (частини частки) іншого учасника товариства, що продається третій особі. Зокрема, це стосується й урегулювання договірних відносин, що виникають при цьому. Ідеться *про договір купівлі-продажу частки (частини частки).*

Згідно з абз. 1 ч. 4 ст. 20 Закону, якщо учасник товариства, який має намір продати свою частку (частину частки) третій особі, отримав від іншого учасника письмову заяву про намір скористатися своїм переважним правом, такі учасники зобов'язані протягом

одного місяця укласти договір купівлі-продажу пропонованої до продажу частки (частини частки). Цією нормою впорядковано відносини, щодо оформлення яких навіть у судовій практиці не було однотайності. Як приклад наведемо правову позицію Верховного Суду, викладену в Постанові від 1 жовтня року 2019 у справі № 909/1294/15.

Так, колегія суддів Касаційного господарського суду у складі Верховного Суду передала справу № 909/1294/15 на розгляд Великої Палати ВС, оскільки вважала за необхідне відступити від висновку, викладеного в Постанові Верховного Суду України від 22 грудня 2009 року у справі № 33/45-09-1388.

Зокрема, у Постанові Верховного Суду України зазначено, що спосіб відступлення учасником товариства своєї частки іншим учасником обирається її власником, закон допускає відступлення як шляхом укладення угод, так й іншим чином.

Аналогічний правовий висновок містився в постановках Верховного Суду від 17 липня 2018 року у справі № 916/2386/17, від 31 жовтня 2018 року у справі № 904/9835/17, від 28 листопада 2018 року у справі № 903/568/17.

Велика Палата Верховного Суду вирішила відступити від цих висновків і вказала, що відступлення учасником ТОВ частки в статутному капіталі товариства, передбачене ст. 147 Цивільного кодексу України та ст. 53 Закону України «Про господарські товариства», є відчуженням частки й потребує волевиявлення особи, яка її відчужує, й особи, яка приймає її у власність. Відступлення (відчуження) частки не є самостійним непоійменованим видом договору, оскільки відбувається шляхом укладання договору купівлі-продажу, міни, дарування тощо [7].

Як відомо, статті, на які зроблено посилання в Постанові Верховного Суду, сьогодні вже не діють, Закон по-різному регулює придбання частки, що продається, і відчуження її іншим чином, проте наведений приклад, з одного боку, ілюструє різні підходи в судовій практиці, а з іншого – свідчить про недосконалість чинних на той час норм ЦК України та Закону України «Про господарські товариства»

Хоч Закон і не передбачає обов'язку продавця запропонувати умови договору купівлі-продажу, проте такий обов'язок, на нашу думку, випливає з установленого ч. 3 ст. 20 Закону обов'язку учасника товариства, який має намір продати свою частку (частину частки), письмово повідомити про це інших учасників товариства та поінфор-

мувати про ціну й розмір частки, що відчується, інші умови такого продажу.

Як установлено абз. 2 ч. 4 ст. 20 Закону, у разі ухилення продавця від укладення договору купівлі-продажу покупець має право звернутися до суду з позовом про визнання договору купівлі-продажу частки (її частини) укладеним на запропонованих продавцем умовах.

Відповідно до п. 4 ч. 1 ст. 20 Господарського процесуального кодексу України [8] (далі – ГПК України), справи у спорах, що виникають із правочинів щодо акцій, часток, паїв, інших корпоративних прав у юридичній особі, крім правочинів у сімейних і спадкових правовідносинах, належить до юрисдикції господарських судів.

Здійснюючи правосуддя, господарський суд захищає права й інтереси фізичних і юридичних осіб, державні та суспільні інтереси в спосіб, визначений законом або договором (ч. 1 ст. 5 ГПК України). Як впливає з абз. 2 ч. 4 ст. 20 Закону, таким способом визначено «визнання договору купівлі-продажу частки (її частини) укладеним на запропонованих продавцем умовах».

Частина 9 ст. 238 ГПК України кваліфікує спір, про який іде мова, спором про спонукання укласти договір. Така категорія спорів давно відома господарському (арбітражному) судочинству, з позицій ч. 2 ст. 20 Господарського кодексу (далі – ГК) України [9] відповідає такому способу захисту прав суб'єктів господарювання, як установлення господарських правовідносин.

Очевидно, що спори, які виникають із правочинів щодо акцій, часток, паїв, інших корпоративних прав у юридичній особі, не можна беззастережно визнати господарськими. Проте, з іншого боку, ЦК України не передбачає такого способу захисту порушеного права, як визнання договору укладеним.

На нашу думку, вихід із цієї суперечливої ситуації полягає в застосуванні (до внесення змін до ст. 20 Закону – за аналогією закону) способу захисту, визначеного ч. 2 ст. 20 ГК України з формулюванням предмета позову «про спонукання укласти договір купівлі-продажу». У такому разі в резолютивній частині рішення господарського суду будуть указані умови, на яких сторони зобов'язані укласти договір, з посиланням на поданий позивачем проект договору.

Абзац 2 ч. 4 ст. 20 Закону доцільно викласти в такій редакції: «У разі ухилення продавця від укладення договору купівлі-продажу покупець має право звернутися до суду із позовом про спонукання укласти договір купівлі-продажу частки (її частини) на запропонованих продавцем умовах,

викладених у поданому покупцем проектні договору».

Тим самим буде також заповнено прогалину абз. 2 ч. 4 ст. 20 Закону щодо визначення особи, яка має надати суду проект договору купівлі-продажу частки (частини частки) та щодо форми договору.

Абзац 3 ч. 4 ст. 20 Закону встановлює наслідки ухилення покупця від укладення договору купівлі-продажу. У такому випадку продавець має право реалізувати свою частку третій особі на раніше повідомлених учасникам товариства умовах.

Визначивши в ст. 22 Закону особливості звернення стягнення на частку учасника товариства, законодавець, зокрема, поширив окремі положення процедури переважного права учасника товариства на придбання частки (частини частки) на випадки придбання частки учасника товариства (боржника), на яку звертається стягнення. Так, виконавець після здійснення розрахунку вартості частки боржника пропонує іншим учасникам товариства (крім тих, які письмово відмовилися від свого переважного права щодо частки) придбати частку відповідно до ст. 20 Закону. Це означає, обов'язок виконавця, який отримав від іншого учасника (учасників) письмову заяву про намір скористатися своїм переважним правом, та учасника (учасників) товариства протягом місяця укласти *договір купівлі-продажу частки боржника*.

Разом із тим у ч. 6 ст. 22 Закону йдеться не про покупців, а про покупця, що у зв'язку з іншими положеннями ст. 22 дає підстави для висновку, що предметом договору купівлі-продажу, відповідно до ст. 22 Закону, може бути лише частка, яка продається одному покупцеві, а це суперечить порядку, установленому ст. 20 Закону.

Відповідно до ч. 6 ст. 22 Закону, покупець повинен сплатити вартість частки протягом 10 днів з дня укладення договору купівлі-продажу. Виконавець передає частку покупцю протягом 10 днів з дня надходження оплати. А як бути з реалізацією в цьому випадку положення ч. 2 ст. 20 Закону щодо переважного права кількох учасників?

Частиною 7 ст. 22 Закону встановлено нову конструкцію щодо розірвання договору, невідому ЦК України. Йдеться про те, що якщо оплата вартості зазначеної частки не буде здійснена в установлений строк, договір купівлі-продажу вважається розірваним. Звернувшись до ст. 651 ЦК України, побачимо, що вона встановлює три підстави для розірвання договору: 1) лише за згодою сторін, якщо інше не встановлено договором або законом; 2) за рішенням суду на вимогу

однієї зі сторін у разі істотного порушення договору другою стороною й в інших випадках, установлених договором або законом; 3) у разі односторонньої відмови від договору в повному обсязі, якщо право на таку відмову встановлено договором або законом.

У частині 7 ст. 22 Закону, по суті, йдеться про констатацію факту розірвання договору лише з тієї підстави, що стороною договору не виконано обов'язку щодо оплати вартості частки в установлений Законом строк.

Очевидно, що ч. 7 ст. 22 Закону мала б установлювати право продавця за наведених у ній обставин *на односторонню відмову від договору* в повному обсязі, що мало б своїм наслідком визнання договору розірваним. При цьому, на нашу думку, мають бути дотримані вимоги ст. 654 ЦК України щодо форми розірвання договору та прописаний механізм реалізації продавцем (виконавцем) права на односторонню відмову (зокрема щодо повідомлення покупця про намір продавця відмовитися в односторонньому порядку від договору). Це дало б змогу пом'якшити занадто «жорсткий» порядок продажу частки боржника. Видається, що придбання частки учасника (боржника) товариства іншим учасником цього товариства – варіант кращий, ніж продаж непридбаної частки на аукціоні, учасники якого не мають інформації ні про товариство, ні про реальну вартість частки в його статутному капіталі.

Унісши істотні (порівняно із Законом України «Про господарські товариства») зміни до порядку набуття товариством частки у власному статутному капіталі, ст. 25 Закону передбачила, що таке набуття здійснюється відповідно до відплатного *договору про набуття товариством частки у власному статутному капіталі*, який укладається лише за одностайним рішенням загальних зборів учасників, у яких узяли участь усі учасники товариства.

У разі придбання частки (частини частки) учасника самим товариством без зменшення статутного капіталу товариства воно зобов'язане здійснити відчуження такої частки відплатно не пізніше ніж через один рік з дня придбання частки (частини частки).

Договори про внесення додаткового внеску, про купівлю-продаж частки (частини частки), відчуження частки (частини частки), купівлю-продаж частки боржника та про набуття товариством частки у власному капіталі можуть бути об'єднані в групу *договорів, що опосередковують майнові відносини в товаристві*.

Ще одну групу договорів у товаристві становлять *договори (контракти), що опосе-*

редкуюють відносини з посадовими особами товариства.

Відповідно до ч. 1 ст. 42 Закону, посадовими особами товариства є члени виконавчого органу, наглядової ради, а також інші особи, передбачені статутом товариства.

Регулюючи відносини між товариством і його посадовими особами, законодавець, на жаль, виявив непослідовність у визначенні (у тому числі застосуванні термінології) видів договорів, що при цьому укладаються.

Так, у ч. 5 ст. 38 Закону вжито терміни «цивільно-правовий договір» і «трудоий контракт». При цьому не взято до уваги, що такого поняття, як «трудоий контракт», у трудовому законодавстві не існує; натомість у ньому вжито термін «контракт». Згідно з ч. 3 ст. 21 Кодексу законів про працю України (далі – КзПП України) [10], особливою формою трудового договору є контракт, у якому строк його дії, права, обов'язки й відповідальність сторін (у тому числі матеріальна), умови матеріального забезпечення та організації праці працівника, умови розірвання договору, у тому числі дострокового, можуть установлюватися угодою сторін. Сфера застосування контракту визначається законами.

У частині 7 ст. 39 Закону йдеться про цивільно-правовий або трудоий договір (контракт), але в ч. ч. 12, 13 цієї ж статті вживається узагальнений термін «договір». Натомість у ч. 6 ст. 40 Закону застосовано терміни «договір (контракт)».

Проте «перевершила» всі попередні статті ст. 42 Закону, у ч. ч. 2, 7 якої вжито термін «договір», а в ч. 8 – «договір (контракт)».

Зрозуміло, що таке вживання в Законі різних за змістом і галузевою належністю договорів, якими, з одного боку, є цивільно-правовий договір (як правило, це або договір підяду, або договір про надання послуг), а з іншого – трудоий договір або його особлива форма – контракт, повинно було б мати якесь пояснення, проте зі змісту Закону зробити якийсь висновок щодо вживання в окремих його статтях тих чи інших договорів неможливо.

Отже, оскільки третя група договорів поділяється на цивільно-правові договори і трудові договори (контракти), завдання законодавця полягає в приведенні термінології Закону в цій частині у відповідність до положень цивільного і трудового законодавства. Від цього, зокрема, залежатиме розв'язання іншої проблеми: що насправді мають відшкодувати посадові особи товариства, які працюють за трудовим договором (контрактом), – збитки чи шкоду (матеріальну шкоду відповідно до приписів КзПП України).

Висновки

Проведене дослідження договорів у товаристві дає змогу зробити певні висновки:

1. Залежно від обов'язку їх укладання договори в товаристві поділяються на ті, що обов'язково укладаються, і договори, що можуть укладатися.

2. Залежно від змісту зазначених договорів їх умовно можна поділити на 3 групи: 1) договори, що опосередковують організаційно-майнові відносини в товаристві; 2) договори, що опосередковують майнові відносини в товаристві; 3) договори (контракти), що опосередковують відносини з посадовими особами товариства. Останні поділяються на цивільно-правові договори і трудові договори (контракти).

3. Сторонами договорів, які укладаються (можуть укладатися) в товаристві, залежно від їх виду можуть бути учасники (засновники) товариства, його посадові особи, треті особи, саме товариство.

4. Договори, що укладаються (можуть укладатися) в товаристві, відрізняються від згаданих у Законі договорів, що опосередковують звичайну господарську та пов'язану з нею діяльність товариства. Це, зокрема, договори забезпечення й інші договори (ч. 4 ст. 19 Закону), договори про проведення аудиту фінансової звітності товариства (ч. 2 ст. 41 Закону), договори про припинення товариства (ст. 53 Закону), значні правочини (ст. 44 Закону) та правочини, щодо яких є заінтересованість (ст. 45 Закону).

5. Норми щодо окремих договорів, що укладаються (можуть укладатися) в товаристві, потребують удосконалення з метою приведення їх змісту до положень ЦК, ГК та ГПК України, а також трудового законодавства.

Список використаних джерел:

1. Про товариства з обмеженою та додатковою відповідальністю : Закон України від 6 лютого 2018 р. № 2275-VIII. URL: zakon.rada.gov.ua/laws/show/2275-19#Text (дата звернення: 07.12.2020).

2. Кількість юридичних осіб за організаційно-правовими формами господарювання. URL: http://www.ukrstat.gov.ua/edrpoju/ukr/EDRPU_2020/ks_opfg/ks_opfg_1120.htm (дата звернення: 07.12.2020).

3. Про акціонерні товариства : Закон України від 17 вересня 2008 р. № 514-VI. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/514-17#Text> (дата звернення: 07.12.2020).

4. Цивільний кодекс України від 16 січня 2003 року № 435-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/435-15#Text> (дата звернення: 07.12.2020).

5. Про державну реєстрацію юридичних осіб, фізичних осіб-підприємців та громад-

ських формувань : Закон України від 15 травня 2003 р. № 755-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/755-15#Text> (дата звернення: 07.12.2020).

6. Про господарські товариства : Закон України від 19 вересня 1991 р. № 1576-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1576-12#Text> (дата звернення: 07.12.2020).

7. Постанова Верховного Суду від 1 жовтня 2019 р. у справі № 909/1294/15. URL: <https://supreme.court.gov.ua/supreme/pres-centr/news/802602/> (дата звернення: 07.12.2020).

8. Господарський процесуальний кодекс України від 6 листопада 1992 р. № 1798-XII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/1798-12> (дата звернення: 07.12.2020).

9. Господарський кодекс України від 16 січня 2003 р. № 436-IV. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/436-15#Text> (дата звернення: 07.12.2020).

10. Кодекс законів про працю України від 10 січня 1971 р. № 322-VIII. URL: <https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/322-08#Text> (дата звернення: 07.12.2020).

Valentyn Shcherbyna, Tetiana Bodnar. Contracts at limited liability company

The article examines the agreements concluded (may be concluded) in a limited liability company in accordance with the Law of Ukraine "On Limited and Additional Liability Companies" (hereinafter – the Law). A comparative legal analysis of the provisions of the Law with the provisions of the Civil and Commercial Codes of Ukraine, as well as the Labor Code of Ukraine for compliance of the provisions of the Law with the requirements of these codes. Some contradictions, shortcomings and gaps in the legal regulation of contractual relations in a limited liability company have been identified and on this basis proposals aimed at improving the current Law have been formulated. In particular, the provisions of Part 1 of Article 7 of the Law on the invalidity of a corporate agreement, the provisions of Part 4 of Article 20 of the Law on determining the subject of a claim and Part 7 of Article 22 of the Law on Termination of a Contract need to be clarified. The Law should also make a clearer distinction between agreements concluded with company officials.

It is proposed, depending on their content, to divide the agreements concluded (may be concluded) in the company into three groups: 1) agreements that mediate organizational and property relations in the company; 2) agreements that mediate property relations in the company; 3) agreements (contracts) that mediate relations with officials of the company. The latter are divided into civil law agreements and employment agreements (contracts). Depending on the obligation to conclude contracts in the company are divided into those that are subject to mandatory conclusion and those that can be concluded.

A distinction is made between agreements concluded in the company and business agreements concluded by the company with other business entities to mediate their business activities.

Key words: agreement on establishment of the company, corporate agreement, agreement on making an additional contribution, agreement on purchase and sale of shares, agreement on acquisition of shares in the company's authorized capital, agreements and contracts with officials.